

Kapalı sistem anlayışı ve CHP

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Türkiye’de politik sistem, dünyanın her yerinde olduğu üzere, iki ana eksene ayrılmıştır: Kendilerini günün koşullarına uyduran siyasal ideolojiler ve uyduramayanlar. Fakat, burada yapısal bir sorun vardır.

İdeolojilerin kendilerini değişen koşullara uyarlama yeteneğinin çok sınırlı olduğu söylenebilir. Bir anlamda ideolojinin ‘değişmeme’ ilkesi doğrultusunda kurulduğu savunulabilir. O nedenle de kavramı değiştirmek gerekir. ‘İdeoloji’ yerine ‘sistem’ diye düşünmek yararlı olacaktır.

Bu açıdan bakarak tüm sistemleri, o arada politik sistemleri, açık ve kapalı olarak nitelendirmek mümkündür. Açık bir sistem kendi kendisini yeniden üretecek, dolayısıyla dönüştürebilecek koşullara sahip olan sistemdir. Koşullara uyum sağlama ilkesi bu oluşumun itici gücüdür. Bununla birlikte belli sistemler de açılımı olmayan kurgular diye görülebilir. Sistemin amacı kendisini ve onu doğuran varolan

koşulları sürdürmektir.

Türkiye’de cumhuriyetle birlikte ortaya çıkarılan sistem geniş ölçüde bir önceki dönemin zihin yapısı üstüne inşa edilmiştir. Sistem, öğeleri itibariyle bir önceki sistemden farklıdır. Fakat sistemi ayakta tutan zihniyet değişmemiştir. Platonik bir idealizmin hâkim olduğu bu anlayışta, değişim yukarıdan aşağıya belirlenecektir. İlkeleri saptanmış bu düzenin sağlığını ve gücünü koruması ancak çizilmiş olan çerçevenin içinde kalmakla mümkündür. O nedenle meydana çıkan tüm gelişmeler bir denetime tabi tutulmalıdır. Sistem onları bütünüyle dışlamaktansa ya da kendisini değiştirip onlarla bütünleşmektense onları değiştirerek kendi içine almayı uygun ve öngörür.

Mevcut sistemin üzerine oturduğu ideoloji bu mantıkla fakat akıllıca hazırlanmıştır. Dayanakları olan bilimselcilik ve ilerlemecilik (‘Hayatta en hakiki mürşit ilimdir’ vecizesi ya da ‘muasır medeniyet seviyesi’ yaklaşımı anımsanmalıdır) sanılır ki sistemin kendisini yenilemesine olanak verecektir. Oysa önemli olan o yaklaşımın siyasallaştırılmasıdır. Onların neredeyse fetişleştirilmesidir. Dolayısıyla da sistem kendi tespit ettiği kuralların dışında kalan her türden

anlayışa kapalıdır. Sistemin iç gerilimini doğuran daima budur.

CHP, Türkiye’de bu anlayışın, kapalı sistem oluşturma sürecinin siyasal kurumu ve temsilcisidir. Bu parti, üzerine oturduğu tarihsel geleneğin tükenişini kendi benliğinde yaşamaktadır. Çünkü, siyasetaplumsal ölçekte önemli olan koşul değil onun hangi yöntemlerle siyasallaştırılacağı, toplumsallaştırılacağıdır. CHP örneğinde bu, merkezle bütünleşmeyi, çekirdek ideolojiyi etkinleştirmeyi öngörür. Onu, gerçekleştirdiği tarihsel kopuşa rağmen tutuculaştıran budur. CHP bu nedenle ‘mutasyona’ uğramamıştır; bu nedenle sol bir kimlik kazanamamıştır. Bu durum acaba değişebilir mi?

Zihin yapıları kendi genetik kodlarını üretir. Dünyada bilimselciliğin tartışıldığı bir sırada eğer Türkiye’de kimse bunu fark etmiyorsa, dünyada modernitenin belli modellerinin sonuna geldiği düşünülürken Türkiye’de kimse bunu önemsemiyorsa CHP de bütün yenilenme iddialarına ve eğer gerçekleşirse görüntüsüne karşın aynı parti olacaktır. Çünkü, bu yaklaşımları kabul ederse CHP olmayacaktır; benimserse de ortada kalmayacaktır.